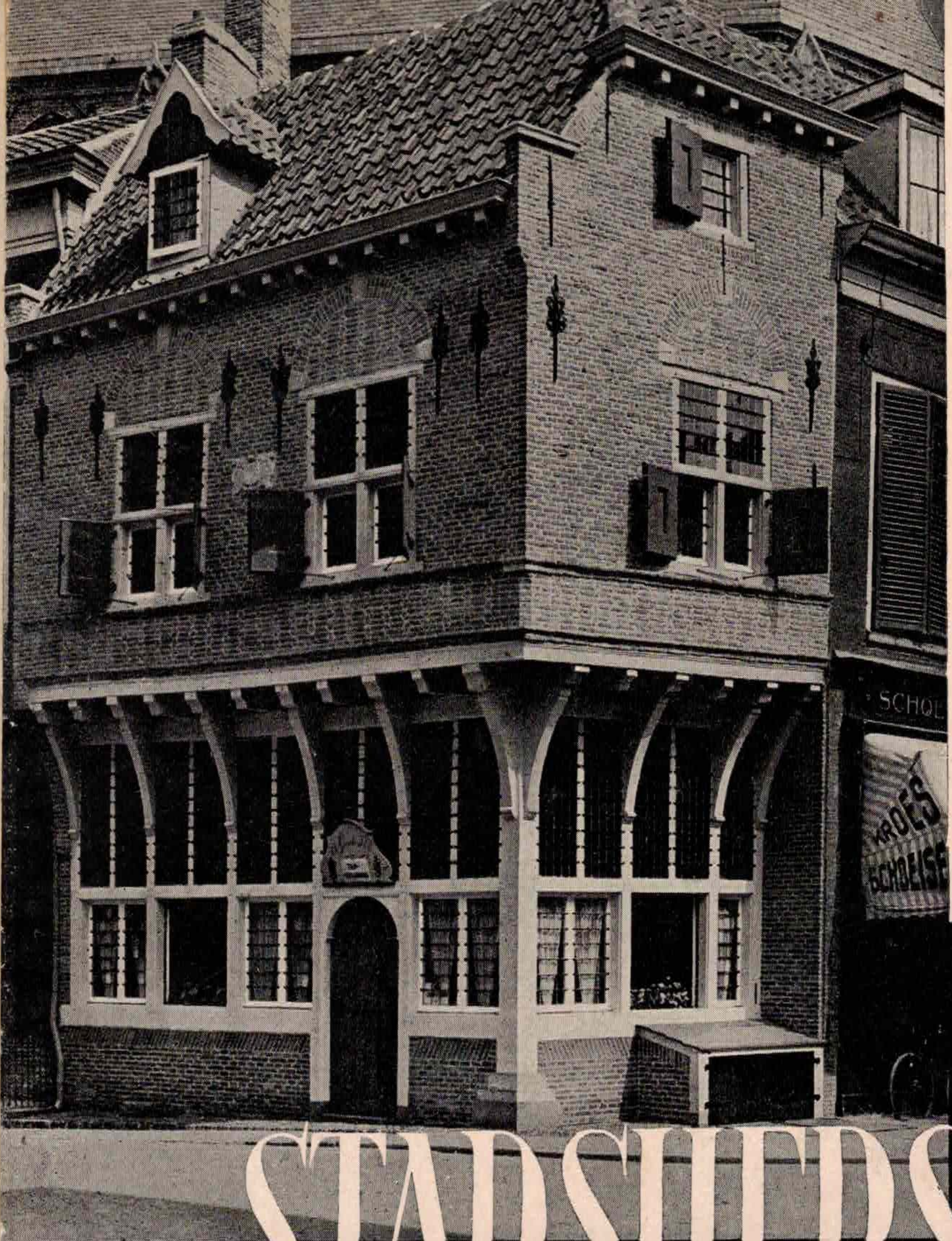

STADSHERSTEL

DOOR
IR C. B. VAN DER TAK

UITGEVERIJ „HAMER" AMSTERDAM · 1944

STADSHERSTEL

DOOR

IR C. B. VAN DER TAK
ARCHITECT TE AMERSFOORT

UITGEVERIJ „HAMER“ AMSTERDAM · 1944

De foto's, no's 1, 2, 3, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 30, 31, 32 zijn van het Gemeente Archief, Amersfoort; no's 28, 33, 34, 35, 36 van Studio Renes, Arnhem; no's 24, 25 van Van Eyden, Bussum; no's 6, 7, 8, 9 van Fotocine-house, Amersfoort; no. 4 prentbriefkaart

BEZIEN we het prachtige doek „Gezicht op Delft" van Vermeer, in het Mauritshuis in den Haag, dan treft ons, zooals Just Havelaar eens opmerkte, dat Vermeer hier een volkomen synthetisch beeld geeft van de oud-Hollandsche stad.

De ingetogen schoonheid van die unieke kultuurmonumenten, die onze oude steden en stadjes nog altijd zijn, heeft Vermeer in dit klare schilderij voor alle tijden verheerlijkt.

Niet schilderde hij een toevallig, pittoresk fragment van een oud stadje: hij schiep een dichterlijke samenvatting, grootsch van visie en volkomen argeloos.

En waarom is zoo'n beeld nu zoo kenschetsend Hollandsch en waarom treft het ons zoo?

Naar mijn meening in de eerste plaats, omdat wij in zoo'n stadsbeeld — hoe kan het anders — de Nederlandsche ziel zoo treffend weerspiegeld zien, omdat wij ons zelf herkennen.

Het monumentale, dramatisch grootsche b.v., ligt ons slecht, in tegenstelling met onze Oosterburen.

Zoo'n Hollandsch stadsbeeld is uiterst eenvoudig en innig en van een groote picturale schoonheid. Al heeft het vaak iets burgerlijks, het bezit, overgoten door een teeder, zilverachtig licht, iets intiems, met speelsche accenten. Hierin heeft het zijns gelijke niet.

Het is een bron van kracht, waaruit we steeds kunnen putten, ter bewaring van onzen nationalen eigenaard.

Het zal dan echter zaak zijn ons er terdege rekenschap van te geven, dat deze schoonheid niet onverwoestbaar is, ja, dat in de vorige eeuw en in de laatste decennia aanslag na aanslag op die schoonheid is gepleegd.

Want dit sta voorop: het Nederlandsche stadsschoon wordt niet bepaald door grootsche paleizen, burchten of kasteelen — een Paleis op den Dam blijft ons toch eigenlijk altijd wat onwennig —, maar door de harmonie der tallooze samenstellende deelen.

Verbreekt men die harmonie, dan kan men daarna bepaalde gebouwen en gevels gaan restaureeren, de geest is gevloden.

Het gaat om het aspect van het geheel, en hieruit volgt, dat we in de oude stadskernen, welke nog zoo gaaf zijn dat zij verdienen behouden te worden, niet alleen moeten bewaren en herstellen, maar met veel zorg hebben te trachten, ook het nieuwe in zulke banen te leiden, dat de harmonische eenheid niet wordt verstoord.

En ziedaar ons nu geplaatst voor de oplossing van een niet eenvoudig vraagstuk!
De tijd, dat het woord „modern" bijna aanbeden werd, moge dan voorbij zijn, wij moeten aan den anderen kant — en dat mag wel eens duidelijk gezegd worden — oppassen voor een vlucht in het verleden, waarbij wij uit het oog verliezen, dat de tegenwoordige tijd op velerlei gebied problemen stelt, die nu eenmaal met de middelen van dezen tijd moeten worden opgelost.
Persoonlijk erger ik mij evenzeer aan de lawine van „Volksche Kitsch", welke op de markt wordt gebracht door gewetenlooze fabrikanten met — om de liberalistische terminologie te gebruiken — een fijnen neus voor wat het Publiek vraagt, als aan het met schoonheidseischen soms spottende, maar althans aan eischen van nuttigheid voldoende fabrieksproduct, het utiliteitsgebouw enz.
De hemel — of juister, de Nederlandsche Kultuurkamer — beware ons voor de imitatie Delftsche tegels, gevat in quasi smeedwerk (in werkelijkheid koud gebogen blik), tafels in biertonvorm, welke monsters dadelijk gevolgd dreigen te worden door stadshuizen in origineelen, echten „boerenstijl".
Om deze vraagstukken op te lossen, moeten we het gevraagde eerst zuiver stellen!
Laten we beginnen met de reclame!
Ook de stad Amersfoort, waar ik als Stadsarchitekt het voorrecht heb eenigen invloed te kunnen oefenen om de aantrekkelijke oude stadskern voor verder verval te bewaren, was rijk „gezegend" met ontsierende reclame's.
Dat noch het aspect van een oude stad, noch ons landschap het ongebreideld aanbrengen van borden, het beplakken en bespijkeren van gevels verdragen, — iedereen zal het daarmede eens zijn.
Bovendien drijft de concurrentie — en we kunnen ons de nu verdwijnende periode immers niet zonder haar voorstellen — tot steeds grover middelen.
Brengt de één een bord van één m^2 aan om een bepaald artikel aan te bevelen, de concurrent poogt onmiddellijk te overtroeven met een nog grooter bord, in nog schreeuwender kleuren.
En nu is het dwaze, dat zij zelf dikwijls weinig waarde hechten aan dergelijke reclame's. Zij geven veelal volmondig toe, ze zelf ook afschuwelijk te vinden, en zouden gaarne van een dergelijke wijze van reclame maken afstand doen, indien de concurrentie dit niet belette.
Hoe twijfelachtig is bovendien het nut van dergelijke reclame's!

Toen te Amersfoort voorschriften ter wering van ontsierende reclame werden voorbereid, stelde ik in een commissie, bestaande uit Raadsleden, die hun stad toch door en door meenden te kennen, de vraag:
„Op de Varkensmarkt, het belangrijkste plein van onze stad, recht tegenover den uitgang van de Langestraat, de belangrijkste straat van onze stad, bevindt zich op 't dak van het café 't Centrum een monsterachtig groot reclamebord, dat zich daar sedert jaren bevindt en 's avonds door een schijnwerper wordt belicht (afbeelding I). Wat stelt het bord voor, en voor welk artikel maakt het reclame?"
Géén der Raadsleden kon de vraag beantwoorden!
Wel verklaarde men unaniem te weten, dat zich op het bedoelde pand afschuwelijke reclameborden bevonden.
Ondanks de door den zgn. neringdoenden middenstand geuite bezwaren, is te Amersfoort reeds in 1932 een artikel 172 in de Politieverordening opgenomen, dat luidt:
„Het is behoudens vergunning van Burgemeester en Wethouders den eigenaar van of gebruiker van eenig onroerend goed, gelegen in het niet landelijk deel der Gemeente, voor zoover door Burgemeester en Wethouders, wegens gevaar voor ontsiering van het stadsbeeld door het aanbrengen van reclame's, palen, draden, borden, vlaggen, bij openbare kennisgeving daartoe aangewezen, verboden op een van de openbare straat of van het openbare vaarwater zichtbare plaats:
1e. daarop of daaraan te hebben eenige voor reclame bestemde of gebezigde inrichting of voorwerp;
2e. het onroerend goed op eenige andere wijze te bezigen voor reclame."
Een overgangsbepaling gaf vergunning de bestaande reclame's tot één jaar na 1 Januari 1932 te behouden, in zeer bijzondere gevallen tot 2 jaar na het in werking treden van de verordening.
Het onder 2 genoemde bleek noodzakelijk, omdat, naar ik meen in Baarn, een winkelier dacht de bijzondere aandacht op zijn zaak te kunnen vestigen door den geheelen gevel . . . „knal"rood te schilderen! Van burgerzin gesproken!
Het is verheugend, dat den laatsten tijd steeds meer en in vele gemeenten op soortgelijke wijze wordt opgetreden, en onze steden van een misplaatst Amerikanisme worden gezuiverd.
Men zorge er daarbij voor geen uitzondering te maken — zooals in sommige Provinciale Verordeningen ter wering van ontsierende reclame op het platteland —, voor goederen of artikelen, welke worden verkocht in het pand,

waaraan de reclame zal worden aangebracht.
De mensch is vindingrijk!
Ik ken gevallen, waarbij in een boerderij, gelegen langs een onzer nieuwe verkeerswegen, „plotseling" een oliehandel werd gevestigd (voorraad ± 10 fleschjes naaimachine-olie), om daardoor een enorm groot bord van wel 10 m^2 te kunnen verantwoorden.
Het is echter niet de bedoeling elke reclame te weren, en daarom zult U de vraag stellen: „Aan welke eischen moet een reclame voldoen om een vergunning te verkrijgen?"
Bij nieuwe bouwwerken stelle men den eisch, dat het bouwwerk door den architekt ontworpen wordt mèt de daarop aan te brengen reclame, als onderdeel van de architektonische compositie. De bevoegde architekt bereikt hierin meestal goede resultaten. En de Nederlandsche Kultuurkamer were de niet bevoegde.
De overheid wijze op de voortreffelijke voorbeelden van reclameteekens en uithangborden, die zich in vele musea bevinden en die tot goede ideeën kunnen inspireeren. Ik moge wijzen op een alleraardigst nieuw uithangbord op het kerkplein te Scherpenzeel aan een bakkerij, gevormd door een op den hoorn blazenden bakker, en een bord aan het Café „de Groote Slok" te Amersfoort (afbeelding 23). Ik kan mij verder voorstellen, dat men bij restauratie van oude gebouwen tracht in musea opgeborgen oude schilden en teekens hun oorspronkelijke functie te hergeven.
Hetzelfde zou men kunnen doen met de vele oude gevelsteenen, die in de musea weinig belangstelling genieten, en die, wederom op een goede plaats aangebracht, een dagelijksche vreugde kunnen vormen voor den voorbijganger.
En waarom zouden we het gebruik van gevelsteenen als reclame aan nieuwe bouwwerken niet in eere herstellen? Onze beeldhouwers zijn zeker bereid tot medewerking.
Ik denk verder aan de „gapers" aan apotheken, houtsnijwerk in bovenlichten boven winkelingangen enz.
Bij het ontwerpen van reclame's worde het ontwerp steeds vervaardigd door een bevoegd kunstenaar. Men zij op zijn hoede voor het uniforme reclamebord (schild) van groote „concerns", aan te brengen van den Dollard tot de Schelde!

Een tweede vraagstuk bij het instandhouden van onze oude steden is het herstellen van oude, architektonisch of historisch belangrijke gebouwen, alhoewel ik er met nadruk op zou willen wijzen, dat elk in het stadsbeeld passend bouwwerk, zij het ook nog zoo eenvoudig, noodzakelijk behouden moet

blijven, om de oude stad als harmonisch geheel te bewaren. Welke resultaten op dit gebied — ik denk daarbij ook aan de Vereeniging „Hendrick de Keyser" — reeds bereikt zijn, toonen vele steden, terwijl den laatsten tijd het tempo van dit werk belangrijk wordt opgevoerd, omdat het Departement van Opvoeding, Wetenschappen en Kultuurbescherming, de Commissarissen der Provincies en Burgemeesters meer tot het verleenen van subsidies overgaan.
Het is nu eenmaal zoo, dat de bijdrage van de Overheid een aansporing is en den bezitter van het te restaureeren object op „tastbare" wijze duidelijk maakt, dat hij de bevoorrechte eigenaar is van een bouwwerk, zóó belangrijk of fraai, dat de Gemeenschap hem wil steunen, voor het geval de instandhouding abnormale kosten vordert.
Te Amersfoort is duidelijk gebleken, dat op die wijze ook de burgerij zelve schik in het geval — het herstel van de oude stad — krijgt, waardoor het initiatief om tot de herstelling van gebouwen over te gaan, zelfs meer en meer van haar begint te komen. Men gaat zich „geneeren" dat zijn eigendom, een „monument", er zóó uit ziet!
Zijn daarenboven de eigenaren zelf van onroerende goederen in onze oude steden niet in de allereerste plaats óók financieel erbij geïnteresseerd, dat onze steden niet „verkrotten"? Is het geen onbetaalbare „reclame" een zaak gevestigd te hebben in een pand, dat als monument ieders aandacht trekt?
De tijdsomstandigheden begunstigden de laatste jaren het werk.
Soms is met zeer weinig materiaal een oud, vervallen gebouw te herstellen, en daardoor voor bewoning geschikt te maken. Dit is van veel belang, nu er zoo'n behoefte is aan woonruimte.
De zgn „Dieventoren" te Amersfoort is daarvan een sprekend voorbeeld (afbeelding 3). Het gebouw stond jarenlang leeg, en verviel meer en meer, totdat de nu uitgevoerde herstelwerkzaamheden het geheel veranderden in een 5-tal voortreffelijk bruikbare woningen, die gretig aftrek vonden. De restauratie werd zoo goed als geheel uitgevoerd met de oude, in het gebouw aanwezige materialen.
Welke resultaten o.a. verder te Amersfoort werden bereikt, mogen eenige voorbeelden toonen (afbeeldingen 4 tot en met 23).
Dit was vanzelfsprekend slechts mogelijk door de samenwerking van velen, waarvan ik, behalve de architekten, wil noemen het Rijksbureau voor de Monumentenzorg en de Inspecteurs van het Bouwtoezicht te Amersfoort, die,

ambtshalve veel met het publiek in aanraking komend, veelal het initiatief nemen om tot herstel over te gaan. Hun geestdrift zij den collega's in andere steden een voorbeeld.

Naast het herstellen van afzonderlijke gebouwen van waarde is het echter van het grootste belang de oude stadskernen aantrekkelijk te houden, d.w.z. de oude steden hun levensvatbaarheid, hun bestaansrecht te laten behouden, respectievelijk het hun te hergeven.
In vele steden bestaat het vraagstuk der de oude binnenstad verlatende bewoners, zaken en winkels, die zich vestigen in de buitenwijken. Men houde dit binnen redelijke grenzen. Uitbreidingsplan en bebouwingsvoorschriften geven de overheid daarbij voldoende rechtsmiddelen. Men projecteere nieuwe stadswijken zóó, dat de oude stadskern niet alleen het centrum blijft, maar dat de bedrijvigheid weer op de oude stadskern gericht wordt.
Men breidele het onbeperkt oprichten van winkelpanden in de buitenwijken, waardoor de oude, historische stadskern ook in werkelijkheid het „hart" van de stad blijft.
Soms zal het noodzakelijk blijken oude wijken in haar geheel zgn te saneeren. Op groote schaal en op zeer gelukkige wijze was dit geschied te Keulen met het Martinuskwartier. Bijna altijd zal een berekening toonen, dat de rentabiliteit van zoo'n saneering verzekerd is.
Toch zij men met dergelijke saneeringen voorzichtig. Te Keulen mocht het verantwoord zijn een „historisch eiland" te scheppen, men passe op niet te vervallen in een soort „oud-Brussel", zooals we dat kennen van de Wereldtentoonstelling!

Een merkwaardige moeilijkheid vormen in onze oude steden dan nog die bouwwerken, in het laatst van de vorige en in het begin dezer eeuw vervaardigd, die geheel uit den toon vallen.
Ik denk daarbij vooral aan gevels in den zgn „slaolie"-, „vermicelli-" of iets vriendelijker gezegd „Jugend"-stijl opgetrokken.
U allen kent ze, die gevels met groote ruiten, de gevels veelal uitgevoerd in zgn „verblendsteen", wit, geel of van een affreus roode kleur, bovendien vaak geglazuurd.
Daarnaast komen hier en daar zelfs in onze oude stadskernen gevels voor in den zgn stijl der „nieuwe zakelijkheid" (hoe onzakelijk ze soms ook uit een constructief oogpunt zijn).

Laten we daar niet te diep op ingaan, we leeren struikelend loopen, maar laten we het er over eens zijn, dat deze „experimenten" als „er uit vliegende schreeuwleelijken" uit de oude stadskernen zullen moeten verdwijnen. Zij verstoren de harmonie te zeer (afb. 24).
En nu zou ik er een lans voor willen breken ook in dergelijke gevallen, evenals bij restauraties, kleine, stimuleerende subsidies te verleenen aan eigenaren, die bereid zijn mede te werken bij het genezen van dergelijke wonde plekken van het stadsbeeld. Hun eigendommen verkeeren constructief gewoonlijk in goeden staat, zoodat een verbouwing uit dien hoofde niet noodzakelijk is; een financieele tegemoetkoming is n.m.m. in deze gevallen dan ook stellig te verdedigen.

Rest dan het vraagstuk van de nieuwe bouwwerken in de oude stad.
De projecten daarvoor moeten wij toetsen op hun geschiktheid de harmonie in de oude stadskern te bewaren, respectievelijk deze in de toekomst wederom te herstellen.
Alle individueele „uitingen", hoe knap of vernuftig ook op zichzelf, moeten wij verwerpen, als zij aan het bovenstaande niet voldoen.
De bouwmeester, die in de oude stad bouwt, zal vóór alles moeten „dienen". De tijd van het vóór alles zichzelf zoeken is voorbij!
Om misverstand te voorkomen wil ik er den nadruk op leggen, dat ik daarmede niet aanbeveel ieder nieuw bouwwerk „in ouden stijl" op te trekken, integendeel. Maar de harmonische eenheid van het stadsbeeld, het sterkst bepaald door massawerking, schaal, afdekkingswijze van het bouwwerk, materiaalkeuze, zij allen tot richtsnoer.
Het zal daarbij steeds blijken — bewijzen zijn er te over —, dat de gebruikswaarde naar de tegenwoordige begrippen daaronder niet behoeft te lijden (afbeelding 25 en 26).
In ons vlakke land lette men ook op het stadsbeeld, zooals het zich op eenigen afstand bij het naderen van een stad afteekent. Hoeveel stadjes worden niet ontsierd door een het prachtige silhouette geheel vermoordenden, groven watertoren, of een stel gashouders en hoe kan een gerestaureerde en weer in bedrijf gestelde molen het aspect verfraaien.

Wij hebben nu achtereenvolgens beschouwd de ontsierende reclame, het restaureeren van architektonisch en historisch belangrijke oude gebouwen, de levensvatbaarheid van de oude stadskernen, het saneeren van geheele wijken, het verwijderen uit het stadsbeeld van detoneerende architek-

tuur uit het laatst der vorige en het begin dezer eeuw, het oprichten van nieuwe bouwwerken in onze steden. Ik mag echter niet eindigen zonder iets te zeggen over twee uitermate belangrijke elementen, welke het Nederlandsche stadsbeeld mede zijn eigenaardige karakter verleenen, nml het „water" en het „groen".
Dat het water voor onze steden een niet weg te denken, fundamenteele schoonheidsfactor vormt, ik geloof dat we daar niet lang over behoeven te praten. Iedere gedempte gracht levert het bewijs!
Men offere niet te snel aan den „verkeersafgod". Wilde men verkeersmaniakken hun zin geven, zij zouden de volledige amoveering van onze oude steden, zoo niet van de Alpen verlangen.
Tot het inzicht, dat het snelverkeer om onze oude stadskernen heengeleid moet worden, zijn trouwens reeds alle stedebouwkundigen gekomen en de meeste stedelijke uitbreidingsplannen vertoonen een systeem van primaire en secundaire gordelwegen, ter ontlasting van de stedelijke kernen en ter voorkoming van verkeersopstoppingen.
Wat het groen, veelal „water en groen", beteekende en nog beteekent in onze steden, toonen de tallooze oude gravures en ... onze onvolprezen Amsterdamsche grachten.
In vele steden zijn echter de zoo karakteristieke geschoren Hollandsche linden, de boomgroepen verdwenen, en hebben zij plaats gemaakt voor het „internationale" straatbeeld met armetierige boompjes, netjes in de rij, keurig of eigenlijk niet-keurig opgesnoeid tot ellenlange staken.
Men keere terug tot een vrijer gebruik van de stoffage, die het groen kan vormen in het stadsbeeld. Het zal daarbij bovendien mogelijk zijn het architektonisch „ongewenschte" te verstoppen, het „gewenschte" meer in het oog te doen springen. Naar mijne meening zal een weloverwogen beplantingsplan in oude steden „wonderen" kunnen doen.
Van ons allen wordt meer dan ooit verlangd in de bres te staan ter verdediging van onzen eigenaard en de kenmerkende nationale aspecten daarvan.
De komende nieuwe tijd met als grondbeginsel het algemeen belang, dat voor het eigen belang dient te gaan, opent ook op stedebouwkundig en architektonisch gebied ongekende perspectieven.
Laat ieder op zijn plaats zich daarvoor inzetten, ook waar het gaat om behoud en herstel van onze oude steden, waarbij ik in het bijzonder een beroep moge doen op de nieuwe gezagsdragers, die meer dan ooit over de rechtsmiddelen beschikken om onze intenties te verwezenlijken.

1 VARKENSMARKT

Men verwijt de Overheid weleens een te groote bemoeizucht. Niemand zal echter ontkennen, dat het „particuliere initiatief" hier het doel vèr voorbijschoot. Hier is een ingrijpen „in het algemeen belang" noodzakelijk.

MUURHUIZEN TE AMERSFOORT
„DE DIEVENTOREN"

De oude „Dieventoren" stond jarenlang ongebruikt.

2

3

De restauratie voegde aan den woningvoorraad vijf voortreffelijk bruikbare woningen toe.

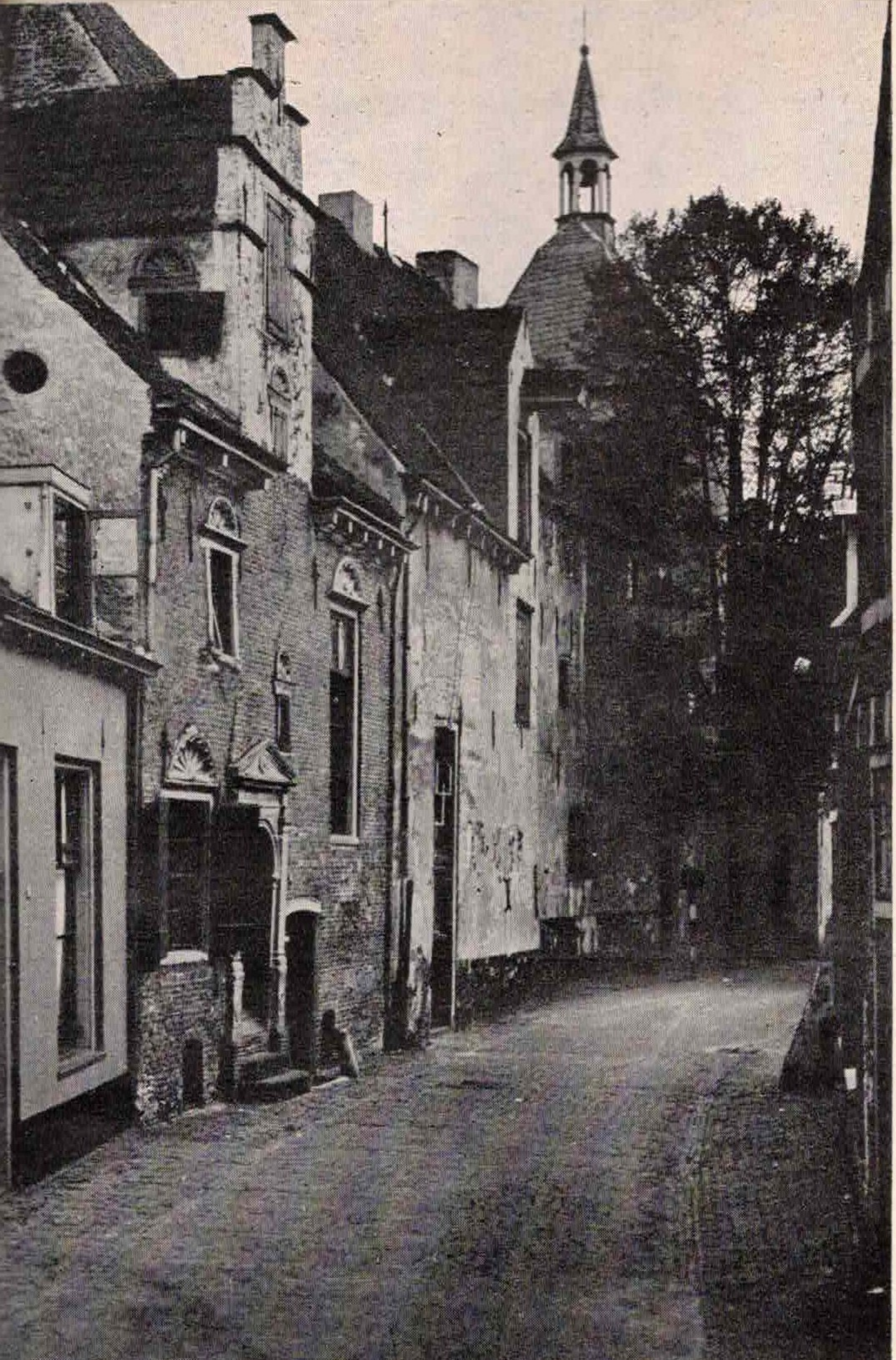

4

MUURHUIZEN TE AMERSFOORT

De „Dieventoren" vóór de restauratie.

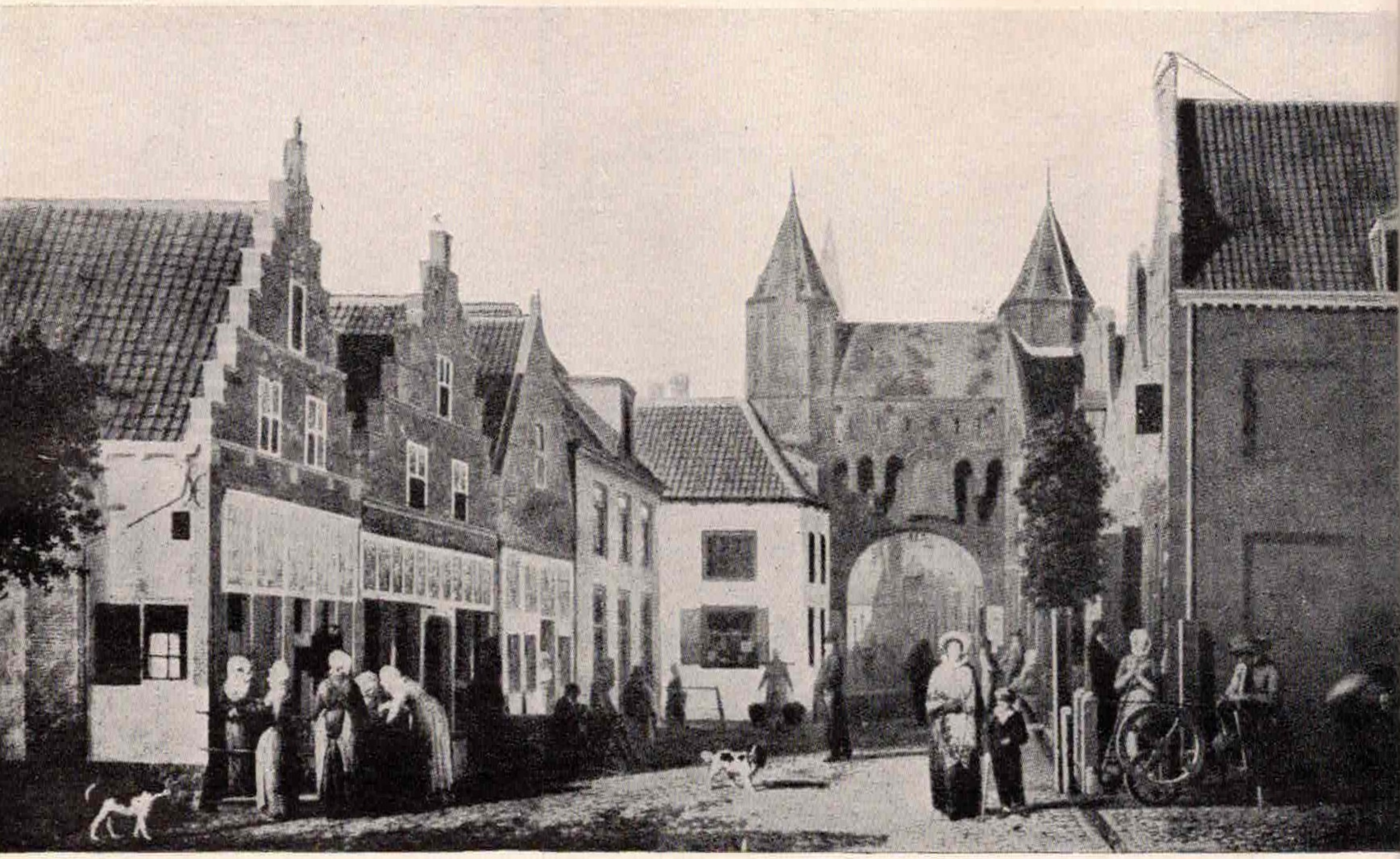

5 KAMPERBINNENPOORT TE AMERSFOORT

ZÓÓ WAS HET NOG ± 1800!

De eenige nog overgebleven poort uit Amersfoort's eerste ommuring, de zgn Kamperbinnenpoort, verkeerde in deerniswekkenden toestand. Slechts de flanktorens waren over. Tweemaal besloot de Gemeenteraad tot afbraak en beide malen werd het Raadsbesluit bij K.B. vernietigd. Een oud schilderij uit 1817 van J. Hoorn vergemakkelijkte de restauratie. De poort vormt nu weer een architektonisch fraaie afsluiting van de Langestraat en een schilderachtig complex in het stadsbeeld.

ZÓÓ IS HET NU WEER!

KAMPERBINNENPOORT TE AMERSFOORT

ZÓÓ WAS HET IN 1929

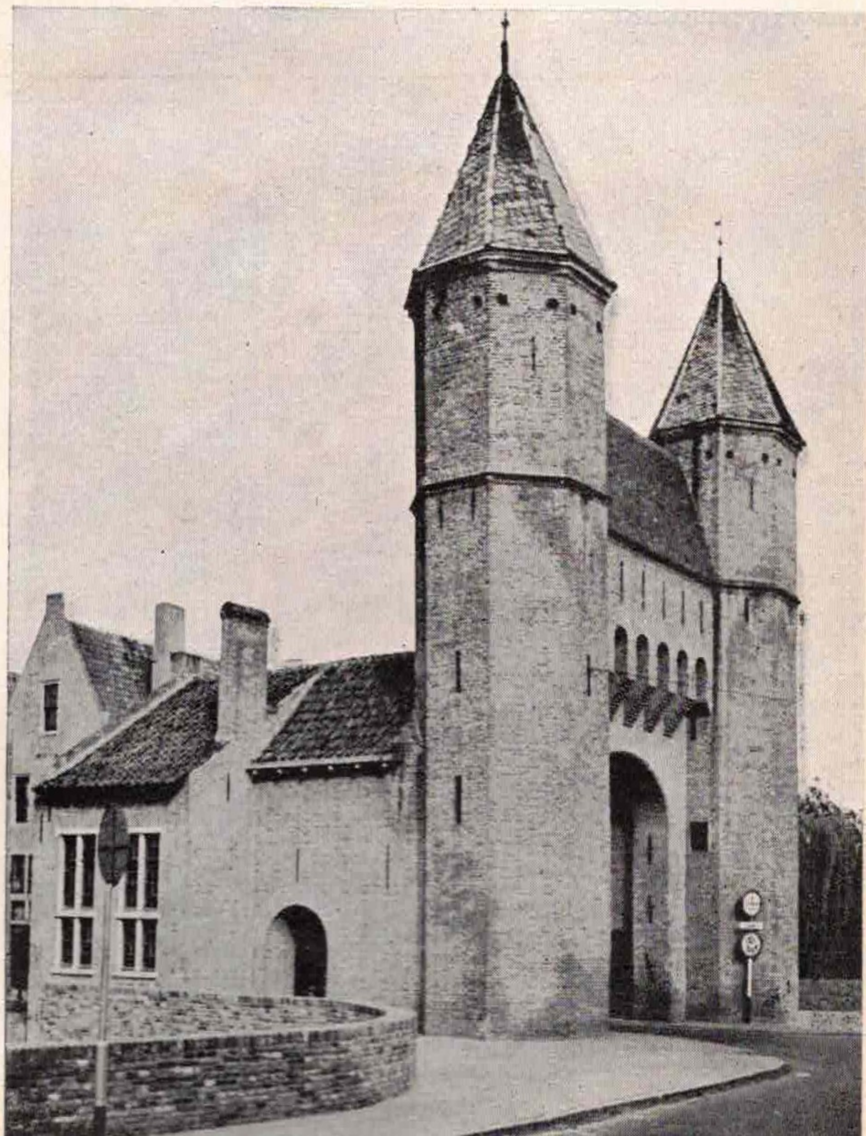

KAMPERBINNENPOORT TE AMERSFOORT

8

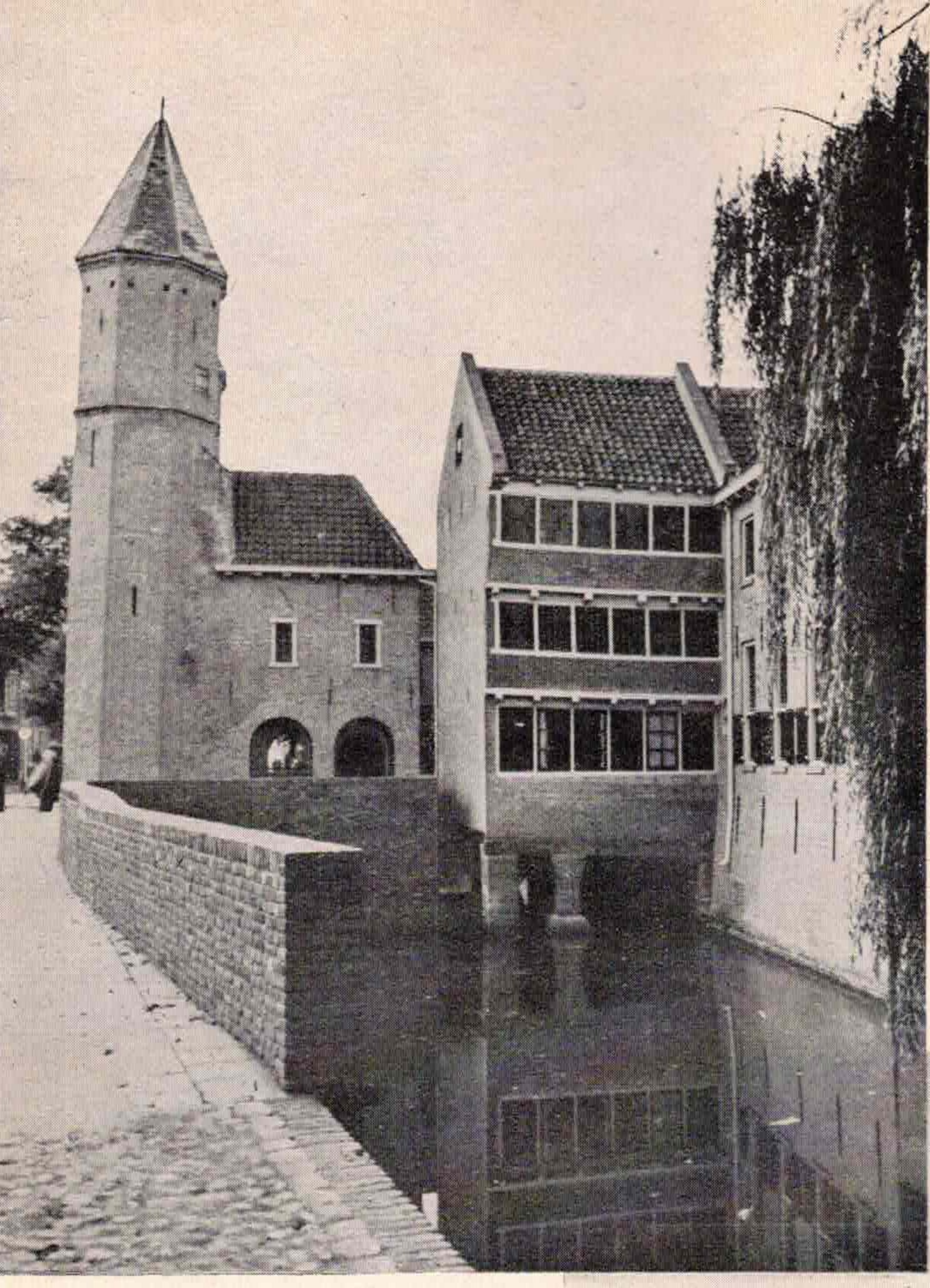

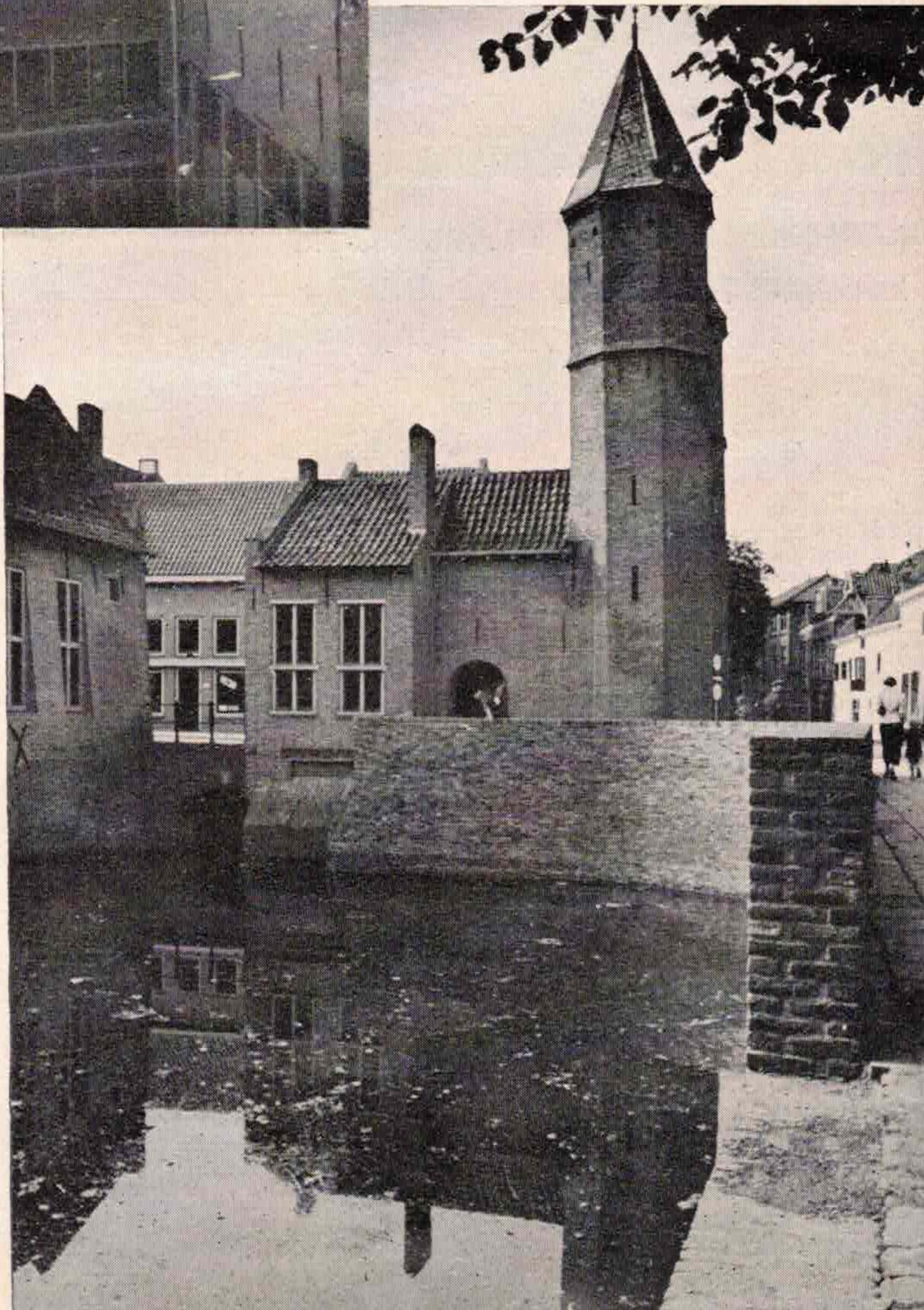

9 Van de andere zijde gezien.

10 12

HAVIK 25 TE AMERSFOORT

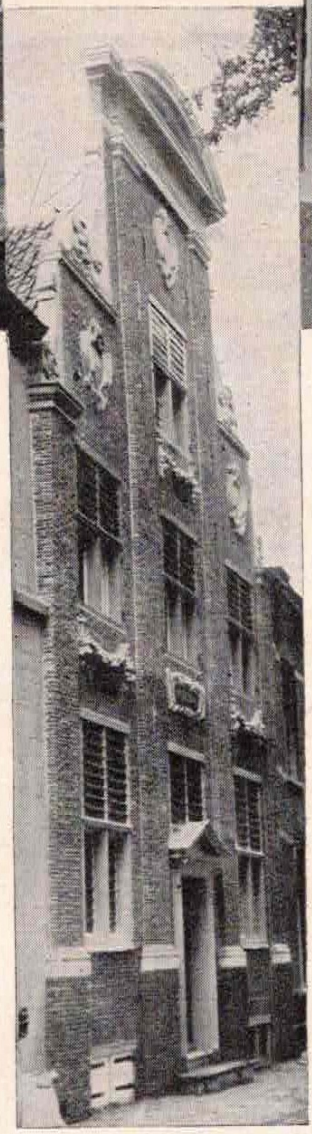

11

Het huis was mishandeld en van zijn kroon beroofd. Zie foto links. Foto midden en foto rechts: In oude glorie hersteld. Welk een voornaam cachet geeft zoo'n gevel aan het grachtje.

13

Hersteld in 1943. Weer een schoone harmonie en met weinig kosten verkregen.

„D'GEKROONDE BYE-KORF". KAMP TE AMERSFOORT

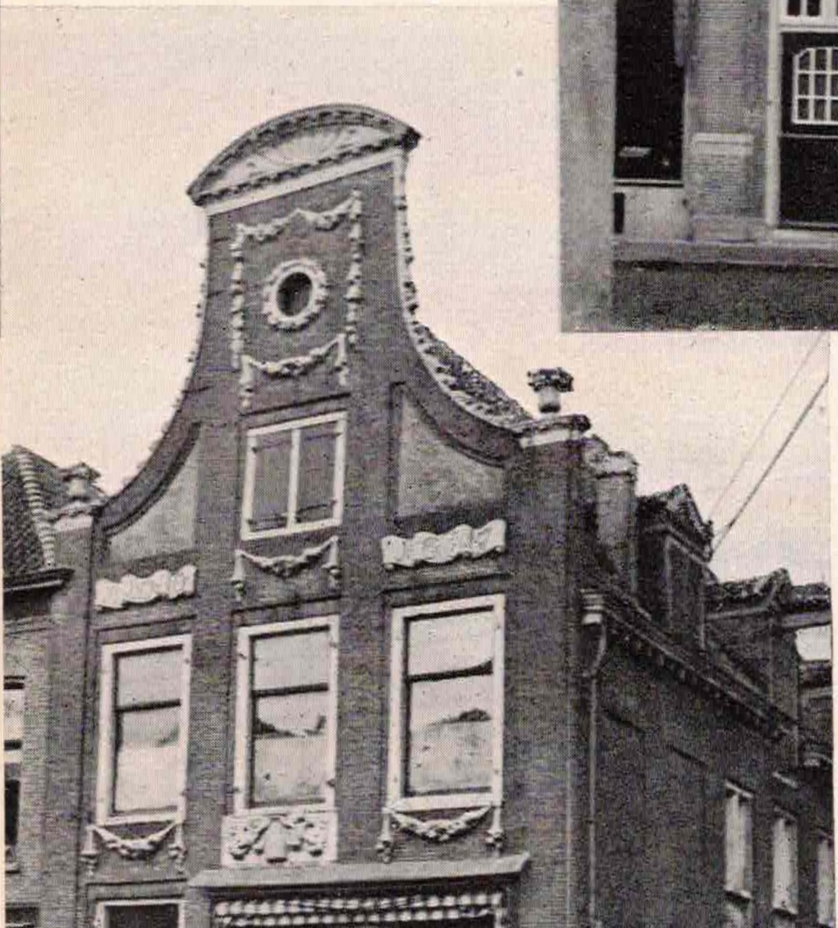

14

„Gemoderniseerd!?" De groote spiegelruiten verbreken de eenheid van de architektuur.

15

16

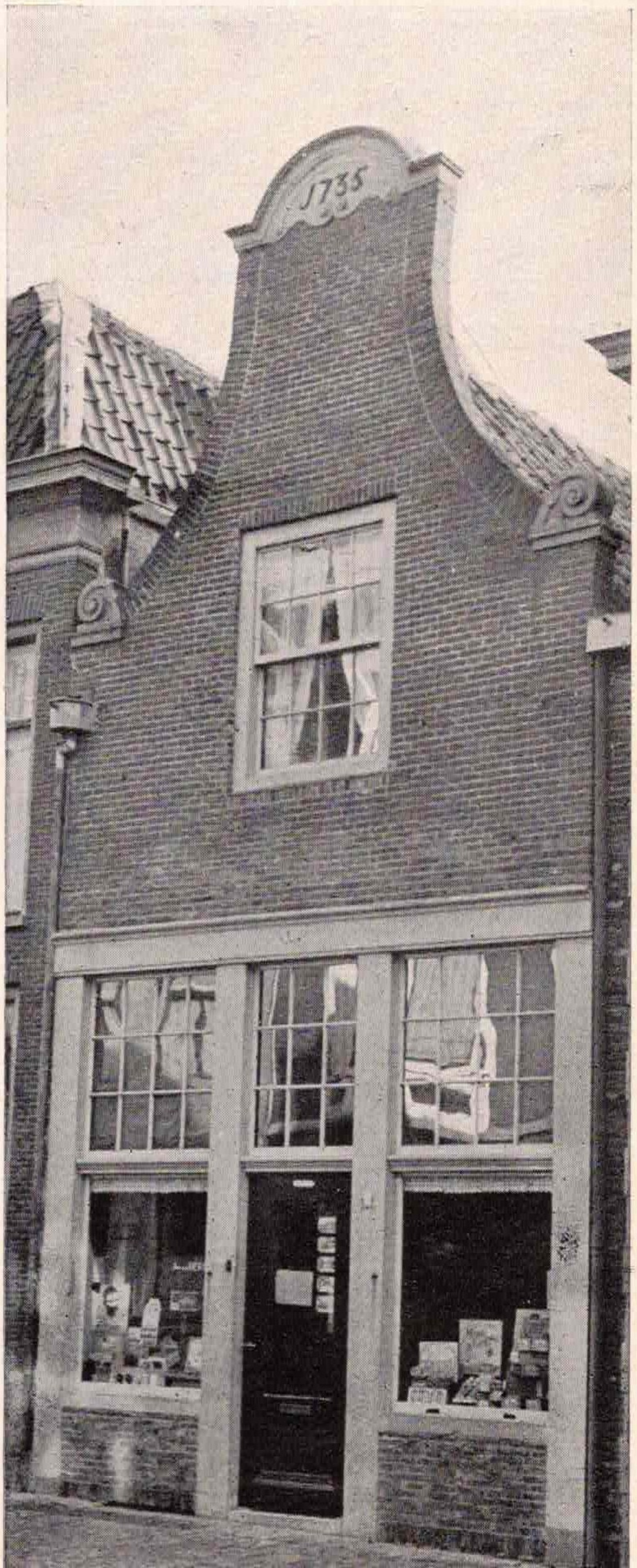

Veel meer dan een mooie hoed was het niet meer! Het groote raam miste alle proportie. Zie foto links.

Foto rechts: Een nieuwe fraaie pui redde de architektuur en ... gaf ook meer uitstalruimte.

17 DROEVIGE RESTEN

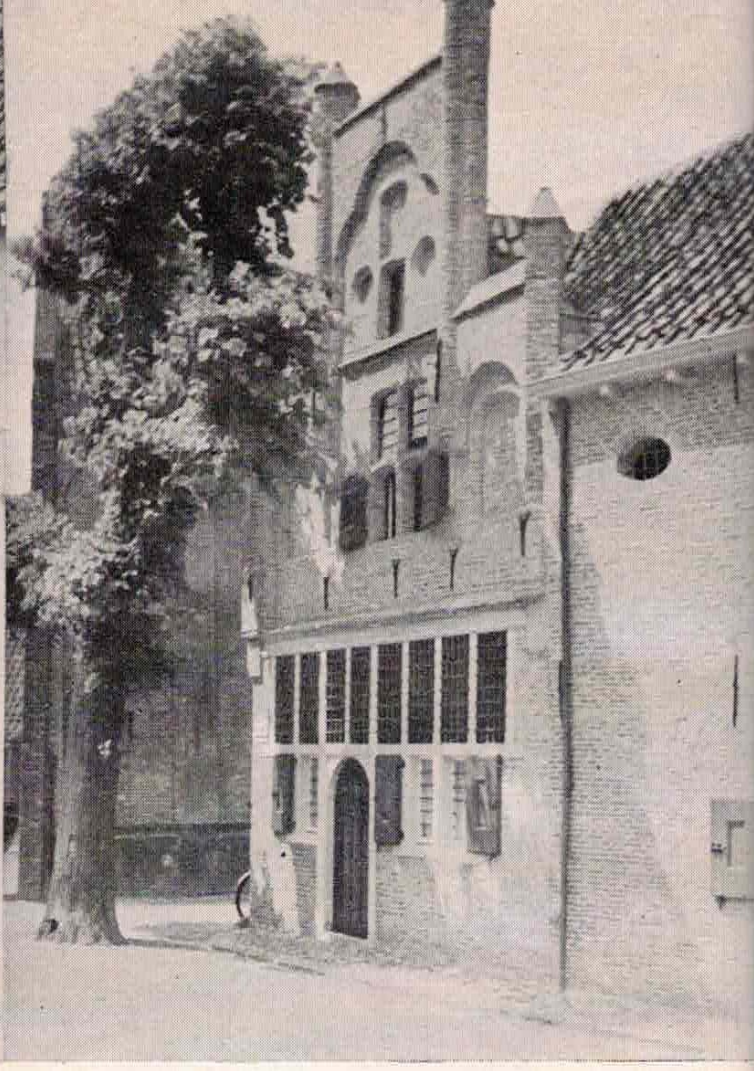

18 HERBOREN SCHOONHEID

APPELMARKT 15 TE AMERSFOORT

MUURHUIZEN 7 TE AMERSFOORT

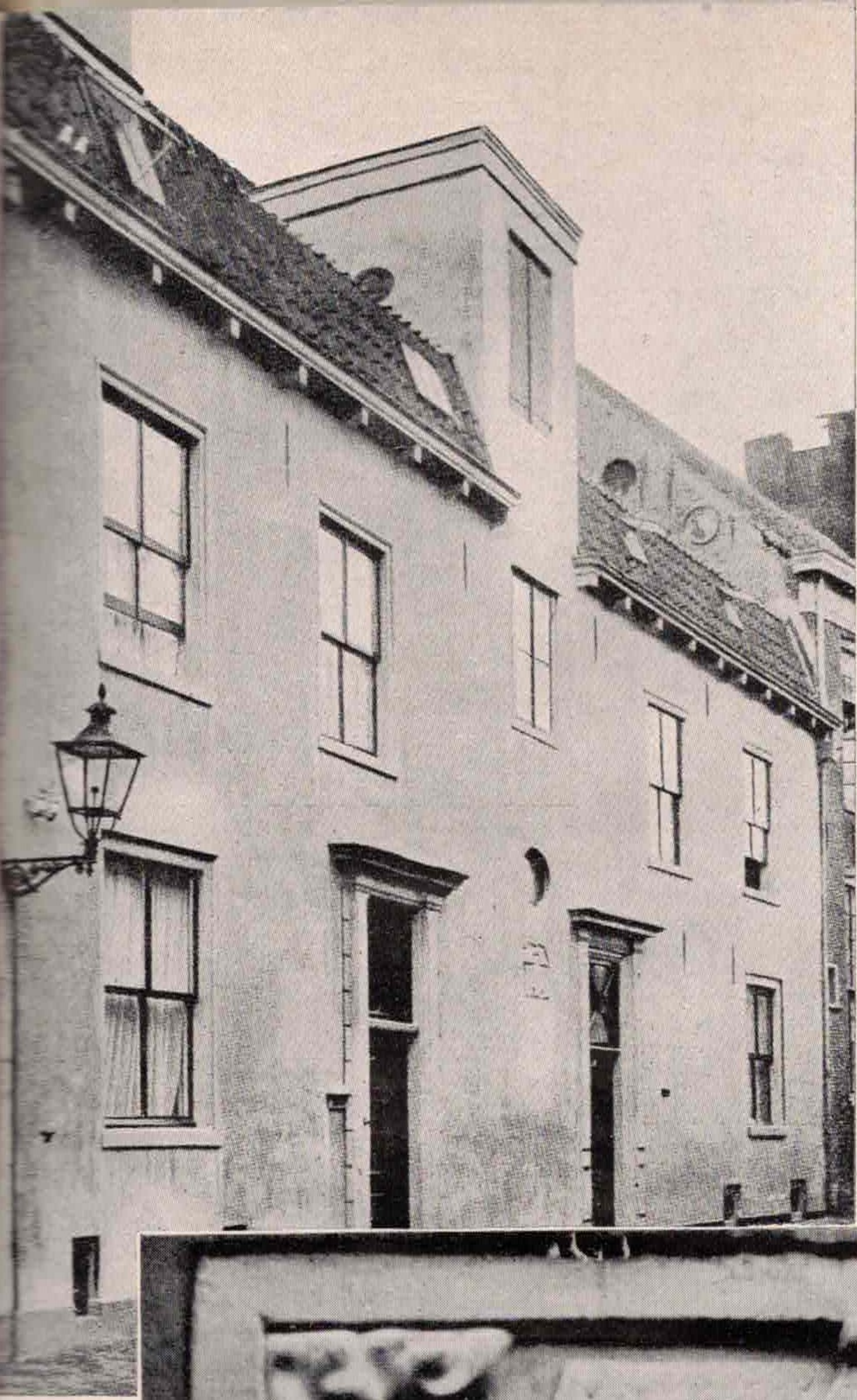

19 Zooals het nu nog is.

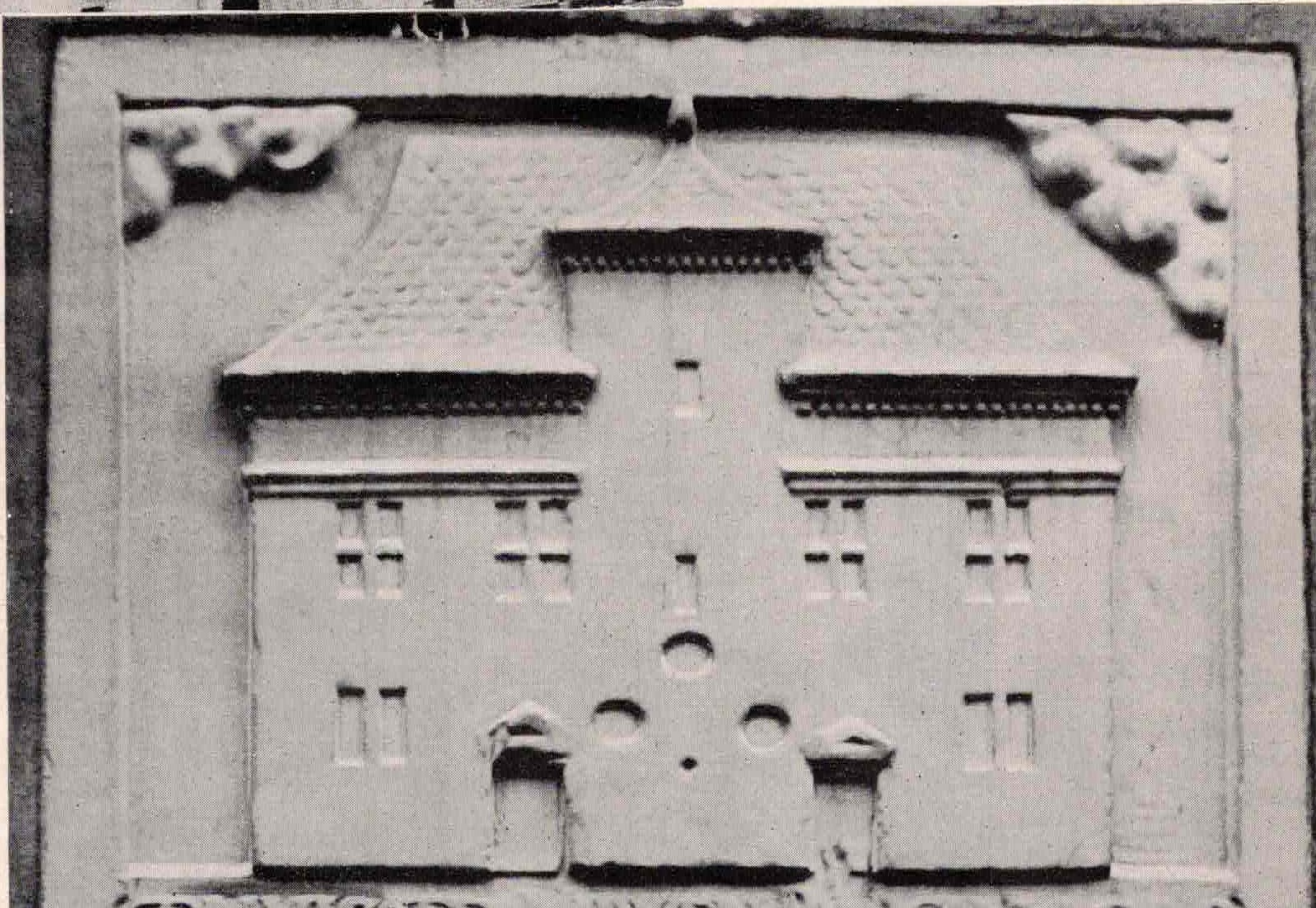

20 De gevel-steen geeft aanwijzingen hoe we straks bij de restauratie te werk moeten gaan.

ONZE LIEVE VROUWENSTRAAT 6-8
TE AMERSFOORT

Er is heel wat aan geknoeid in den loop der eeuwen!

21

22

Een oude prent of schilderij geeft soms prachtige aanwijzingen voor een reconstructie.

LAVENDELSTRAAT TE AMERSFOORT

23 Ook al is het geen architektonisch meesterwerk, wanneer zulk een oud pand hersteld wordt en de ramen van een roedeverdeeling worden voorzien, kan het een sieraad van de stad worden.

24 Nu beheerscht het wederom een stadsdeel.

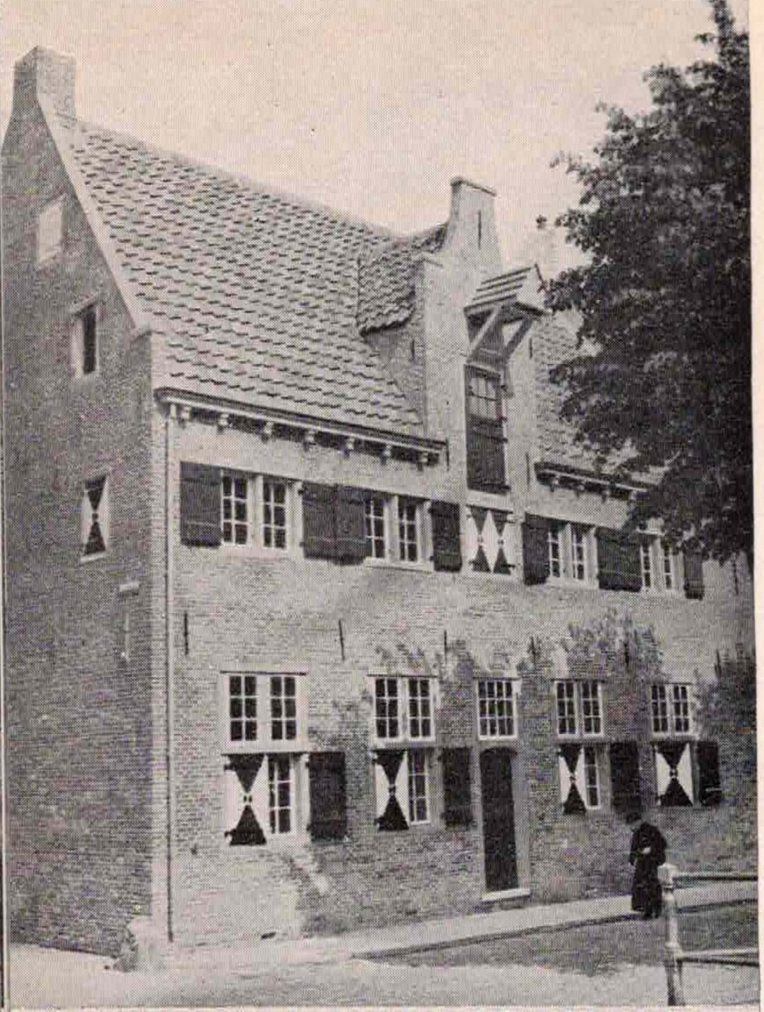

25

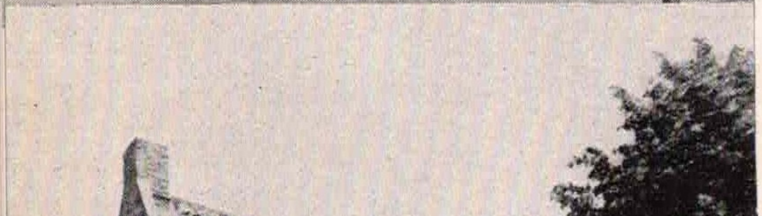

Het fraaie huis was tot vleeschpaleis afgezakt.

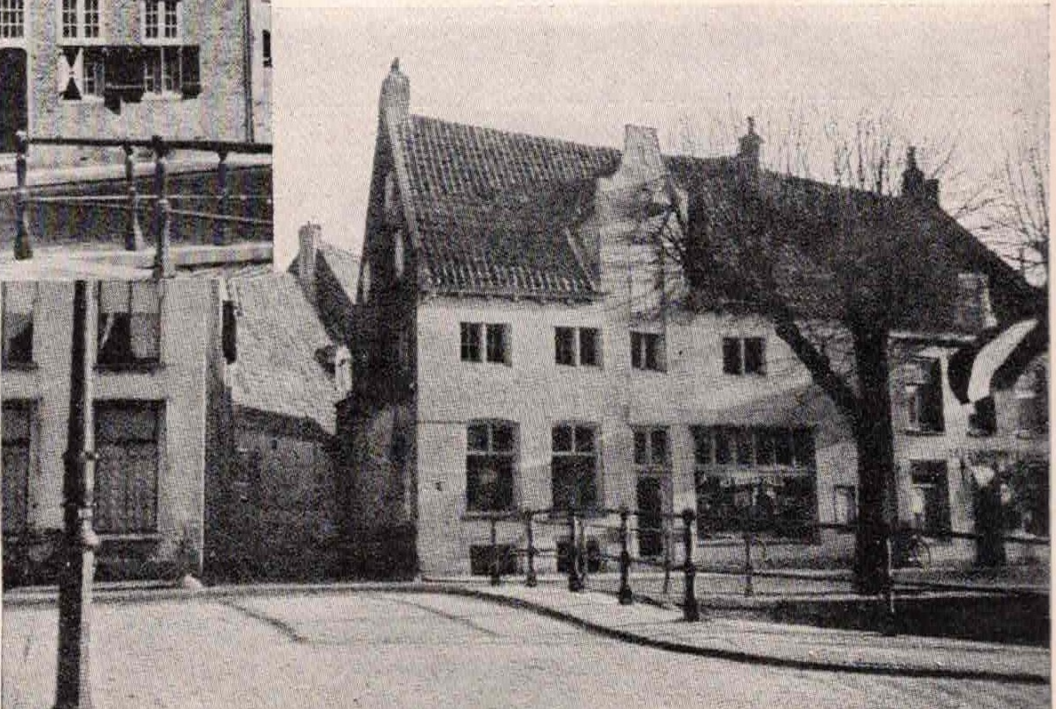

NIEUWE WEG 2 TE AMERSFOORT

ZEVENHUIZEN 1 TE AMERSFOORT

„De groote Slok". Zoo oogenschijnlijk was er van de oude schoonheid niet veel over.

27

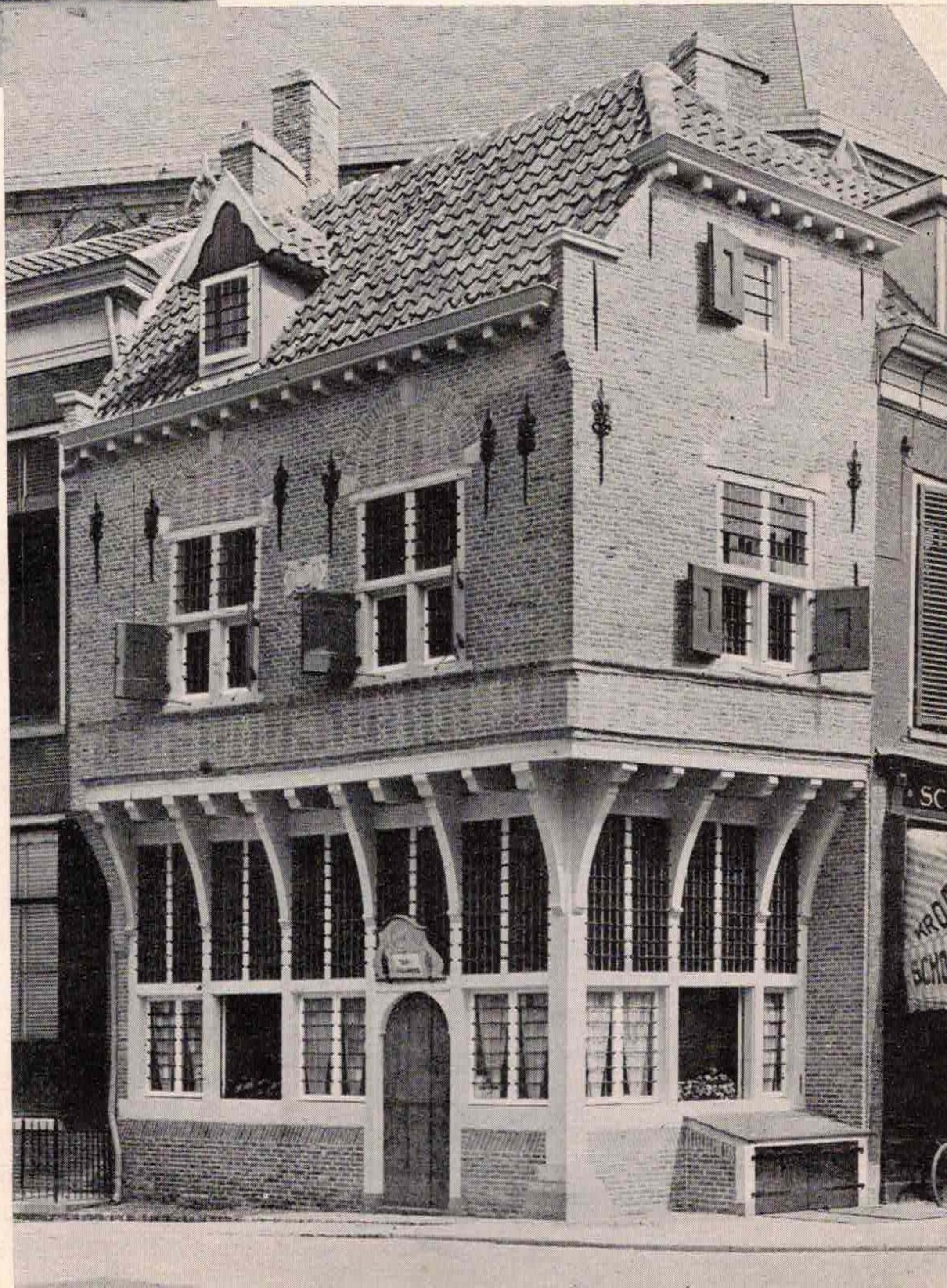

28

„De groote Slok" hersteld. Het fraaie siermetselwerk kwam bijna ongeschonden onder de pleister vandaan.

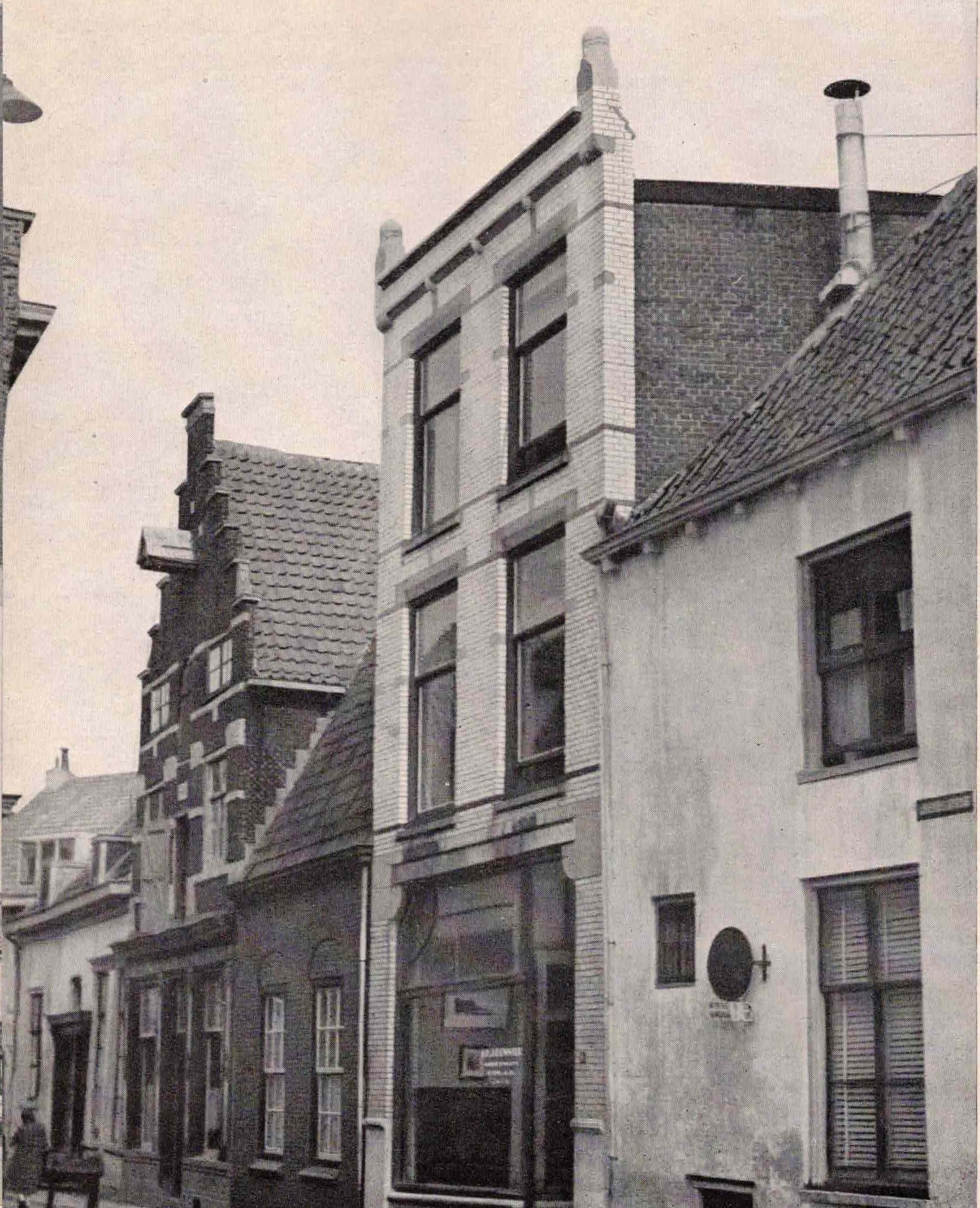

29 LAVENDELSTRAAT TE AMERSFOORT

Een schreeuwleelijk, dien de mond moet worden gesnoerd, dateerend uit den tijd van het „vrijheid-blijheid". Hoe bederft één zoo'n gevel het aspect van een geheele straat.

30

HOF 26 TE AMERSFOORT

Een „moderne" etalage, zoals de bakker die graag had en het geheel toch passend in een oude stad.

31

DE HOEK VAN DE
MUURHUIZEN EN DE
BLOEMENDALSCHESTRAAT
TE AMERSFOORT

32

Dit soort „wangedrochten" zal bij de saneering van een stad moeten verdwijnen. Daar valt niets aan te verbeteren. Zie foto links. Afbraak is de eenige oplossing, mits er iets voor in de plaats komt, dat past in het geheel ... hier een oud straatje in Amersfoort. (foto rechts).

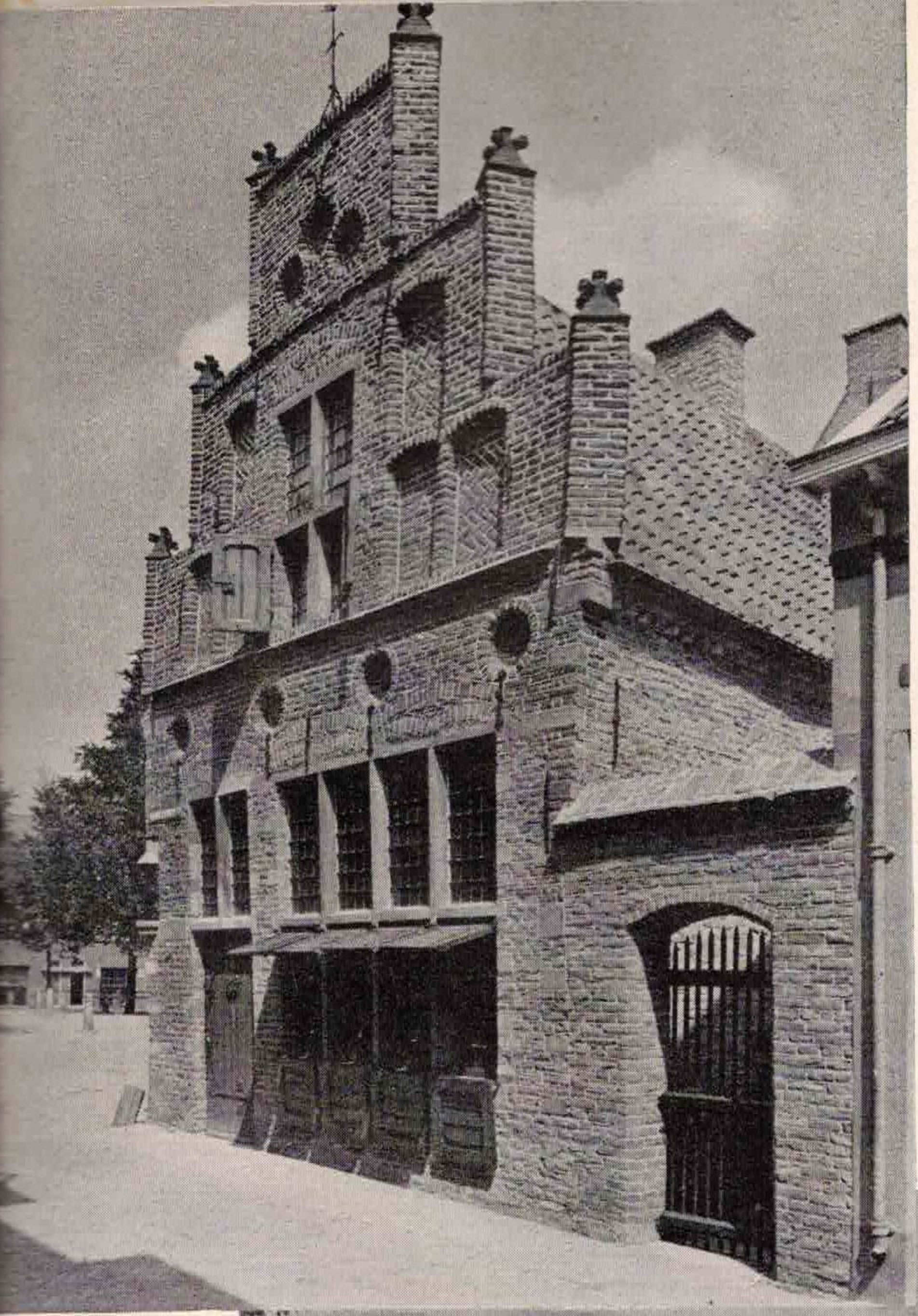

KAPELHUIS
KRANKELEDENSTRAAT 11
TE AMERSFOORT

33

Het oude kapelhuis, een prachtig Gothisch baksteengeveltje.

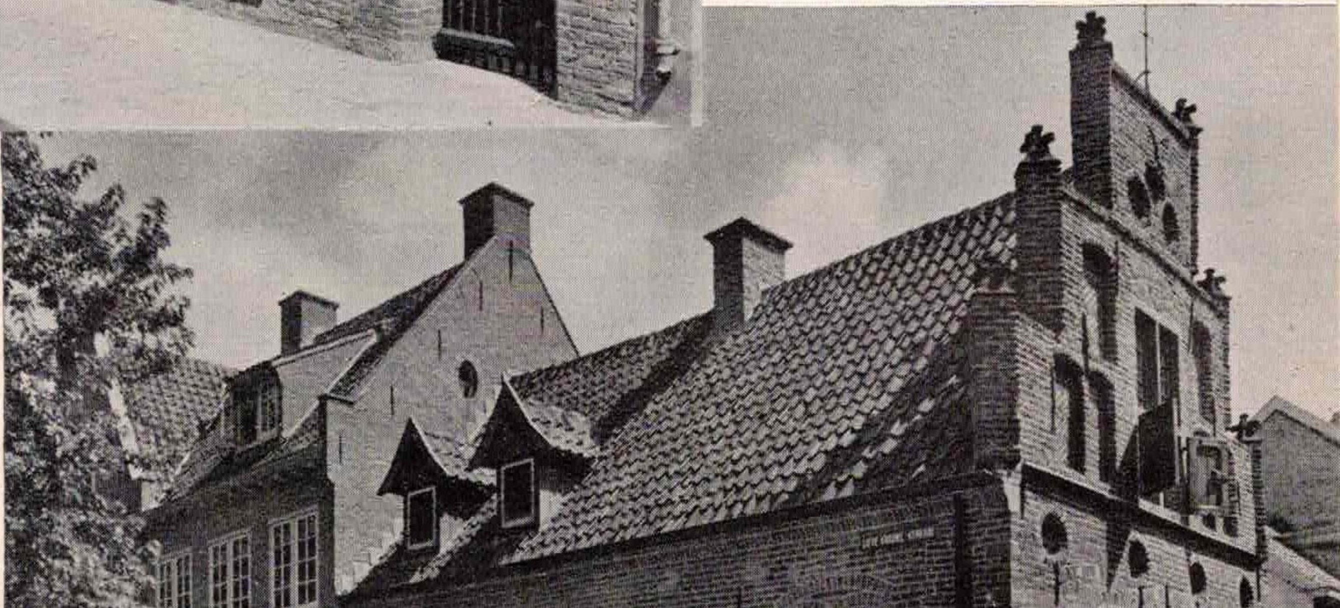

34

KAPELHUIS KRANKELEDENSTRAAT 11 TE AMERSFOORT

Naast het oude kapelhuis een nieuwe garage, maar zóó dat een goed geheel is verkregen.

KAPELHUIS
KRANKELEDENSTRAAT 11
TE AMERSFOORT

35
De binnenplaats.

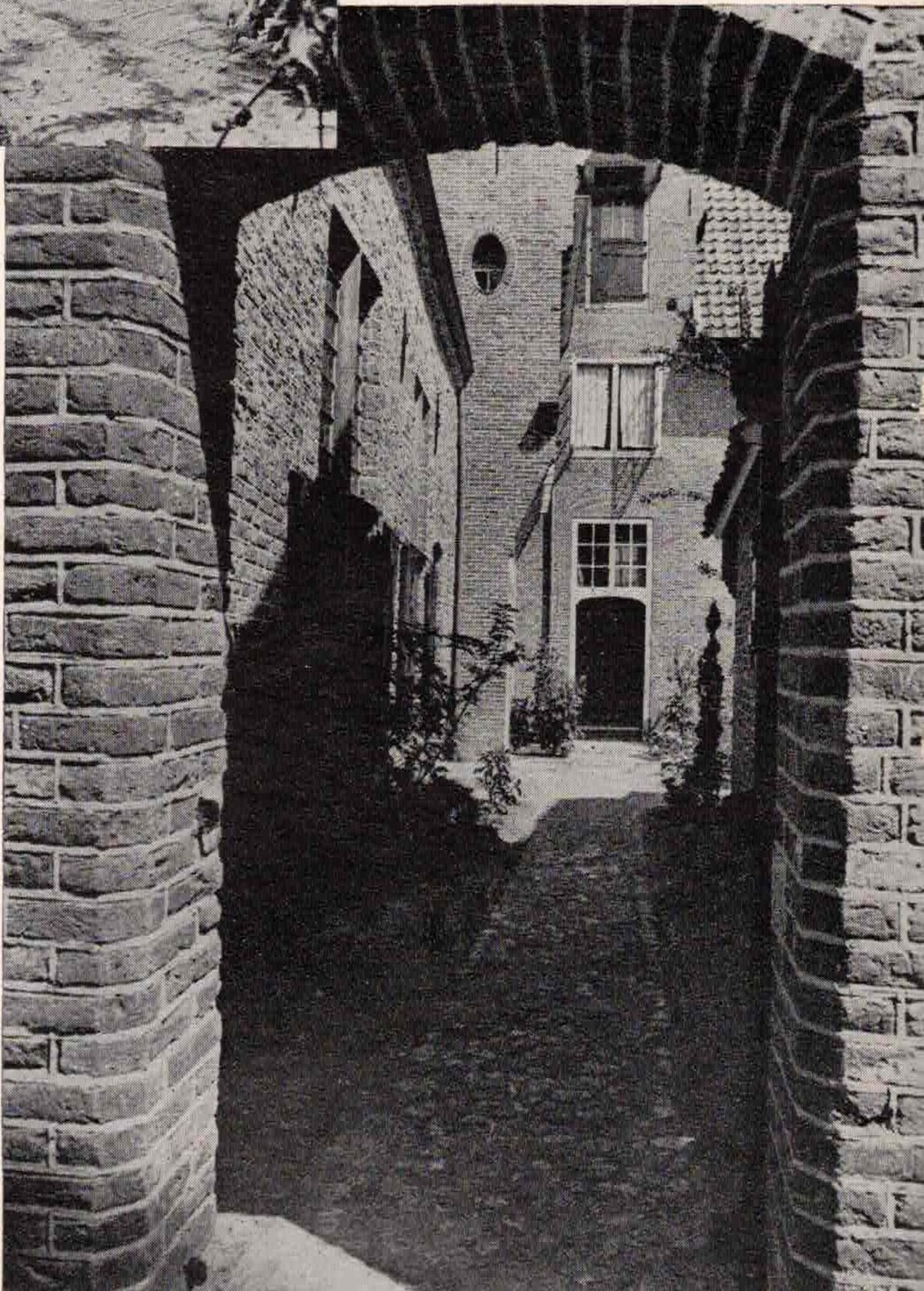

36
De toegang naar de binnenplaats. Is dit niet een Amersfoortsch „Straatje van Vermeer"?

K 1986